

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان

«شیوه نامه نگارش کتاب شورای انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بیرجند»

مقدمه :

به منظور هماهنگی و ارائه یک دستورالعمل استاندارد و یکسان و ایجاد وحدت رویه در نگارش کتب علمی، اداره انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بیرجند شیوه نامه ای به شرح ذیل تدوین نموده است که رعایت نکات ذیل از سوی نویسندگان و مترجمان جهت پذیرش کتاب در شورای انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بیرجند و اخذ مجوز چاپ کتاب با آرم دانشگاه الزامی است:

الف: تعریف کتاب:

بر اساس تعریف یونسکو «کتاب یک اثر چاپی صحافی شده است که حداقل ۴۹ صفحه داشته باشد و به صورت دوره‌ای منتشر نشود.»

- اجزاء و قسمتهای کتاب به شرح ذیل است:

۱. جلد : جلد کتاب به عنوان پوشش و محافظی برای صفحات یک کتاب، نقش بسیار مهمی در شناسایی و حفاظت از محتوای آن دارد. شامل اطلاعاتی مانند عنوان کتاب، نام نویسنده، و لوگوی ناشر است. این اطلاعات معمولاً بر روی جلد جلو (روی جلد) و جلد پشت (پشت جلد) درج می شود و طراحی آن باید به گونه‌ای باشد که هم جذاب و هم متناسب با محتوای درون کتاب باشد.

۲. صفحه نیم عنوان: صفحه ای بعد از جلد و پیش از صفحه عنوان که در آن تنها عنوان کوتاه شده اثر چاپ می شود.

۳. صفحه عنوان: صفحه ای است که در آن اطلاعات اصلی از قبیل نام پدیدآورندگان، عنوان و ... درج می شود.

۴. صفحه حقوقی: صفحه ای در پشت صفحه عنوان است که در آن شناسنامه کتاب (فیپا) کتاب چاپ می شود.

۵. صفحه اهدا

۶. پیشگفتار مؤلف / مترجم

۷. فهرست مطالب، فهرست جداول، فهرست اشکال و نمودارها

۸. مقدمه یا دیباچه

۹. متن کتاب

۱۰. فهرست منابع و مآخذ

۱۱. ضمیمه‌ها (در صورت نیاز)

۱۲. واژه‌نامه

۱۳. فهرست اعلام یا نمایه

ب. نگارش کتاب

نوشتار کتاب باید به زبان فارسی روان و با پرهیز از کاربرد واژه‌های بیگانه نگارش شود. تا حد امکان بهتر است معادل فارسی واژه‌های بیگانه ذکر گردد و در صورت لزوم اصل واژه بیگانه با ذکر شماره به صورت پانویس و در انتهای هر صفحه بیان شود. در مورد جایگزین کردن واژه‌های برابر فارسی (به ویژه در نوشته‌های علمی) از جدیدترین واژه‌های مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی استفاده شود.

رعایت نقطه‌گذاری و علائم نکات نگارشی زبان فارسی برای سهولت درک و انتقال صحیح مطالب به خوانندگان باید در نظر گرفته شود.

نشانه‌های سجاوندی یا نقطه‌گذاری، خواندن و در نتیجه فهم درست مطالب را آسان و به رفع پاره‌ای از ابهام‌ها کمک می‌کند. در ادامه شیوه‌ی فاصله‌گذاری این علائم در متن ذکر می‌گردد:

- علائم نگارشی نظیر نقطه (.)، ویرگول (،)، نقطه ویرگول (؛)، دوقطه (:)، علامت سؤال (?)، بدون فاصله از کلمه قبلی و با یک فاصله از کلمه بعد خود درج شود.
- خط تیره (-) در هنگام استفاده بین ترکیبات دو جزئی و اعداد از دو طرف بدون فاصله و برای جمله‌ معترضه از دو طرف بیرون با فاصله و از دو طرف درون بدون فاصله درج شود.
- پرانتز ( )، گیومه «»، " " از دو طرف بیرون با فاصله و از درون بدون فاصله درج شود.
- در ابتدای پاراگراف‌ها تورفتگی اعمال شود. میزان تورفتگی در خط اول پاراگراف معمولاً نیم سانتیمتر (حدود ۰/۵ اینچ) است. این مقدار به عنوان یک استاندارد در بسیاری از متون رسمی و ادبیات استفاده می‌شود، این کار باعث می‌شود پاراگراف‌ها بهتر از هم متمایز شوند و برای خواننده خوشایندتر باشد.
- لطفاً فاصله‌های اضافی بین کلمات را حذف کرده و برای کلمات چندبخشی از نیم‌فاصله استفاده شود.

پ: صفحه آرایی

در صفحه آرایی کتاب باید رعایت نکات ذیل مد نظر قرار گیرد:

۱- جلد کتاب

- طرح جلد کتاب باید متناسب با مخاطب دانشگاهی و نشان دهنده محتوای کتاب باشد، بنابراین ارتباط دقیق طرح جلد با محتوای کتاب ضروری است.
- درج اطلاعات اصلی روی جلد: شامل عنوان کامل، عنوان فرعی، نام و نام خانوادگی نویسندگان و مترجمان به همراه ذکر مرتبه علمی و وابستگی سازمانی الزامی است.
- در طراحی جلد باید از لوگوی استاندارد دانشگاه علوم پزشکی بیرجند استفاده شود. لوگوی دانشگاه باید به فاصله ۱/۸ سانتی متر از حاشیه بالا و سمت چپ و با ارتفاع ۲/۸ و عرض ۳/۲۱ سانتی متر مربع بر روی جلد درج شود (پیوست الف و ب).
- درج شماره فروست اخذ شده از شورای انتشارات در زیر لوگوی دانشگاه الزامی است.
- درج لوگوی سایر دانشگاه ها و مؤسسات تحقیقاتی همکار در کنار لوگوی دانشگاه منوط به موافقت شورای انتشارات دانشگاه می باشد.
- درج عنوان انگلیسی کتاب و نام نویسندگان به انگلیسی بر پشت جلد کتاب الزامی است.
- درج نوع اثر (تألیف، ترجمه، گردآوری) در روی جلد کتاب الزامی است.
- اجزای روی جلد به زبان فارسی با قلم پرننگ (B Titr) باشند. فاصله میان اجزای روی جلد بسته به اندازه آن ها باید به گونه ای باشد که در یک صفحه جا بگیرند. از این رو می توان اندازه قلم ها را نیز از آنچه در پیوست الف آمده است، کاهش داد.
- اطلاعات پشت جلد شامل عنوان کامل، عنوان فرعی، نام و نام خانوادگی نویسندگان و مترجمان به همراه ذکر مرتبه علمی و وابستگی سازمانی به زبان انگلیسی و با قلم پر رنگ (Times New Roman) نگارش شود.

۲- اندازه کتاب و حاشیه ها

قطع وزیری یکی از معروف ترین قطع های استاندارد کتاب در ایران است. صفحه آرایی کتاب بهتر است بر اساس قطع وزیری صورت گیرد. لیکن در صورت تمایل نویسندگان صفحه آرایی کتاب در سایر قطع ها نیز بلامانع است. اندازه کتاب و متن جهت صفحه آرایی در قطع وزیری به شرح ذیل می باشد:

- قطع وزیری با اندازه صفحه ۲۳/۵ × ۱۶/۵
- حاشیه سمت راست ۲/۵
- حاشیه سمت چپ ۲/۵
- حاشیه بالا ۳/۵
- حاشیه پایین ۲/۵
- فاصله سطرها Single یا (۱ سانتی متر)

۳- قلم‌های مورد استفاده

نوع قلم مورد استفاده برای متن اصلی B-Lutus, B-Nazanin, B-Mitra برای فونت فارسی و Time New Roman برای فونت انگلیسی انتخاب شود. در صفحه سپاسگزاری و تقدیم می‌توان به دلخواه قلم‌های دیگری نیز به کار برد. اندازه فونت های فارسی به شرح جدول زیر می‌باشد. اندازه فونت‌های انگلیسی دو درجه از فونت‌های فارسی کمتر باشد.

جدول ۱ - مشخصات فونت‌های فارسی مورد استفاده در کتاب

ردیف	عنوان	نوع قلم	اندازه قلم
۱	عنوان فصل	B Titr	۳۶
۲	تیترها (Heading)	B Titr	۱۴
۳	متن	B-Lutus, B-Nazanin, B-Mitra	۱۳
۴	پاورقی فارسی	B-Lutus, B-Nazanin, B-Mitra	۱۲
۵	پاورقی لاتین	Time New Roman	۱۰
۶	شماره و شرح شکل و جدول	B-Lutus, B-Nazanin, B-Mitra (Bold)	۱۱
۷	نام‌های علمی خاص	B-Lutus, B-Nazanin, B-Mitra (Italic)	۱۳
۸	متن جدول	B-Lutus, B-Nazanin, B-Mitra	۱۲
۹	منابع فارسی	B-Lutus, B-Nazanin, B-Mitra	۱۲
۱۰	منابع لاتین	Time New Roman	۱۰

۴- شماره گذاری صفحات

- شماره گذاری صفحات در پایین و وسط صفحه با فونت متن اصلی و سایز ۱۲ درج شود.
- صفحه عنوان، صفحه شناسنامه کتاب و صفحه اهدا باید بدون شماره گذاری باشد.
- توصیه می‌شود، برای شماره‌گذاری صفحه‌های فهرست از حروف استفاده شود (الف، ب، ت و...).
- شروع شماره‌گذاری‌های عددی صفحات باید از ابتدای فصل اول باشد.
- صفحه ابتدایی شروع فصل Header و شماره صفحه ندارد.
- در صفحات زوج شماره صفحه در سمت راست و عنوان کتاب در سمت چپ بالای صفحه در Header قرار گیرد.
- در صفحات فرد شماره صفحه در سمت چپ و عنوان فصل در سمت راست بالای صفحه در Header قرار گیرد.
- در زیر عنوان در Header یک خط قرار داده شود.
- فاصله Header و Footer به ترتیب از بالا و پایین صفحات ۲/۵ سانتی‌متر باشد.
- پیوست‌های انتهای کتاب با الفبای فارسی (الف، ب، پ، ت، ث، ...) شماره گذاری شوند.

۵- شماره گذاری بخش ها و زیربخش ها

برای شماره گذاری در همه متن باید عدد، خط تیره و در انتهای بخش ها و زیربخش ها نقطه فارسی (برای نمونه: ۲-۱). به کار رود. در فصل ها، هر موضوع اصلی می تواند چند بخش شود. شماره گذاری هر یک از بخش ها به ترتیب با شماره های فصل و بخش است که با یک خط تیره از یکدیگر جدا می شوند. بدین سان، عدد سمت راست بیانگر شماره فصل و سمت چپ بیانگر شماره بخش است. اگر هر بخش چند زیربخش داشته باشد، شماره هر زیربخش نیز در سمت چپ، پس از خط تیره افزوده می شود. برای نمونه برای فصل اول، بخش سوم، زیربخش دوم شماره ۱-۳-۲ نوشته می شود.

۶- معادله ها و فرمول ها

معادلات و فرمول ها باید با برنامه فرمول نویسی Word نوشته شوند فرمول ها و معادل ها باید با شماره عددی (از راست به چپ، عدد اول برای فصل و عدد دوم برای شماره فرمول (۹-۱)) مشخص شوند. شماره های داخل فرمول ها انگلیسی باشد.

$$A = \frac{BX+Y}{0.2q}$$

۷- جدول ها و تصاویر

جدول ها، منحنی ها و تصاویر، همانند متن اصلی باید خوانا و قابل دیدن باشند. توضیحات داخل شکل باید فارسی و کیفیت تصاویر باید مناسب چاپ باشد. از اسکن کردن و قراردادن تصاویر بی کیفیت در کتاب خودداری گردد. کلیه جداول باید توسط نویسنده تایپ گردد. تمامی جدول ها و تصاویر باید به ترتیب با عدد شماره گذاری شده جای آنها در متن مشخص شود. عنوان جدول ها در بالای آن (وسط چین) و عنوان نمودارها/ تصاویر در پایین آن (وسط چین) نوشته می شود. فاصله عنوان جدول تا خط پیش از آن و عنوان شکل تا خط پس از آن باید یک و نیم سانتی متر باشد. اگر جدول/ نمودار/ تصویر از منبع دیگری گرفته شده باشد، باید به آن منبع در پرانتز و پس از عنوان استناد شود. بهتر است توضیح جدول ها / نمودارها / تصاویر پیش از آن ها بیاید تا به درک موضوع کمک کند.

شکل ۱۰-۱ منحنی تغییرات ....

جدول ۱۰-۱ بررسی تغییرات ....

۸- منابع

فهرست منابع مورد استفاده در انتهای هر فصل و یا در انتهای کتاب آورده شود. فهرست‌ها به ترتیب حروف الفبای نام نویسنده، شماره‌گذاری می‌گردد. ابتدا منابع فارسی و به دنبال آن منابع خارجی آورده می‌شود.

مقالات فارسی:

۱- مسجدی ع.، شفاعی بجستان م. و مطیع ع. ۱۳۹۰. کنترل آبشستگی موضعی توسط طوقه‌های مربعی شکل در اطراف پایه‌های پل در قوس‌های ۱۸۰ درجه. مجله پژوهش آب ایران. ۵(۸): ۶۰-۵۳.

کتاب فارسی:

۱- نقی پور ع. ۱۳۸۷. آشنایی با نظریه گروه‌ها و حلقه‌ها. انتشارات دانشگاه شهرکرد. ۳۳۵ صفحه.

مقالات انگلیسی:

1- Fetouani S., Sbaa M., Vanclooster M., and Bendra B. 2008. Assessing groundwater quality in the irrigated plain of Triffa (North-east Morocco). *Agricultural Water Management* 95(2):133-142.

کتاب‌های انگلیسی:

3- Lindsay W.L. 1979. *Chemical Equilibria in Soils*. Wiley-Interscience, New York. 448 pp.

۹- ضمیمه‌ها

در صورت نیاز ضمیمه‌ها در این بخش آورده شود.

۱۰- واژه‌نامه

واژه‌های تخصصی مورد استفاده در کتاب به دو صورت انگلیسی به فارسی و فارسی به انگلیسی به ترتیب حروف الفبا آورده شود.

۱۱- نمایه‌ها

فهرست اعلام یا نمایه (Index): شامل فهرست موضوعی و یا اشخاص می‌باشد که به صورت حروف الفبا باید آورده شود. در صورتی که فهرست تعیین شده زیاد باشد بهتر است در دو ستون در هر صفحه تایپ شود.

پیوست الف. نمونه جلد کتاب همراه با لوگوی دانشگاه

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهردادگانی

شماره فروست (BTitr:10)

عنوان کتاب (BTitr:36)

عنوان فرعی (BTitr:14)

نام مؤلفین یا مترجمین یا گردآورندگان (BTitr:12)

(مرتبه علمی، رشته تحصیلی، وابستگی سازمانی)

سال انتشار (BTitr:12)

سرشناسه	:
عنوان و نام پدید آور	: ..... با همکاری دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی بیرجند
مشخصات نشر	:
فروست	: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بیرجند ؛ شماره فروست
مشخصات ظاهری	:
شابک	:
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا.
یادداشت	:
یادداشت	: واژه نامه
عنوان دیگر	:
موضوع	:
شناسنامه افزوده	:
شناسنامه افزوده	: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بیرجند
رده بندی کنگره	:
رده بندی دیویی	:
شماره کتابشناسی ملی	:

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بیرجند
شماره فروست

نام کتاب:

مؤلف یا مترجم یا گردآوری و تدوین:

ویراستار:

ناشر:

فروست:

چاپ اول:

تیراژ:

قطع:

چاپ:

طراح جلد:

قیمت:

شابک:

کلیه حقوق این اثر برای مؤلفین محفوظ است.

نشانی ناشر:

فکس:

